



אם כל כך טוב אז למה כל כך רע? <<< עזרא דלומי על המצב

יש מי שתפקידו להזכיר כל הזמן את האידיאה הנשאפת ויש מי שצריך לעשות את ה'ריאל-פוליטיק' במציאות היומיומית. מעולם לא הייתי פנתר שחור, וכעורך דין תמיד העדפתי לעבוד בתוך השיטה, על היתרונות והחסרונות שבכך. אז כן, צריך פנתרים שחורים שיחוללו את הטלטלה ויזעקו את הכאב, אבל צריך שיהיו גורמים בתוך המערכת שיתרגמו את הזעקות לתכנית פעולה ריאליית. עוצמת ההון הפרטי כיום מחייבת מחאה כמו של הפנתרים, בלעדית הסיכוי לשינוי נמוך.

אני מודה שקשה לי עם חלק מהעמדות של ברוורמן למשל. יש לנו ויכוחים רבים לגבי המדיניות הכלכלית חברתית הנחוצה. אבל הבחירה הריאלית היא בין דרכו של נתניהו לדרך הסוציאל-דמוקרטית המתונה. לצערי אין אופציה סוציאליסטית כפי שהייתי רוצה. כסוציאליסט אני מוכן לבלוע הרבה כדי שהמציאות תיראה מעט יותר טוב גם אם לא נצליח להפוך אותה על פיה.

אז איזה תפקיד נשאר לארגונים?

יש להבחין בין מספר סוגי ארגונים. ארגוני החסד והצדקה הם תוצר של הפרטת המדינה, וככאלה הם מסייעים להמשך קיומה. הם צריכים להעלם ויפה שעה אחת קודם. ארגוני השינוי חברתי, כמו 'קו לעובד', 'סינגור קהילתי' ו'ידיד', העוסקים בעבודת שטח אמיתית ובפעילות לשינוי חברתי, חייבים להמשיך ולפעול ברמת הפרט. ארגונים שכל תכליתם היא להביא לשינוי ברמת המדיניות, כמו 'הקשת הדמוקרטית', ארגוני החד-הוריות ואחרים, חייבים לאמץ אוריינטציה פוליטית מפלגתית, גם במחיר של ויתור על עמדותיהם הטהרניות והדיבידנדים הציבוריים שהם מפיקים מעמדתם הנוכחית. אם לא יעברו לפוליטיקה, מעט האנרגיה שיש במחנה הצדק חברתי תעוקר ותביא להתרוקנות הפוליטיקה מהמימד האידיאולוגי שלה. זה יפרנס יפה כמה פרופסורים צחי לשון אבל יפגע באוכלוסיות שאותן הם מתיימרים לייצג.

ותשתית ארגונית. אבל אז הבנתי שזו הזירה שבה צריך לפעול. היום, כחלק מעלייתו של סדר היום החברתי, שהביאה גם לבחירתו של עמיר פרץ ליושב ראש 'העבודה' ומועמדה לראשות הממשלה, נוצרה הזדמנות ממשית לשנות את סדר היום של החברה בישראל. בפעם הראשונה מזה שנים רבות שיש לשמאל החברתי סיכוי של ממש להגיע למוקד ההשפעה ולא רק לספסלים האחוריים של הכנסת. היום אסור לעמוד מנגד, חייבים להיכנס לביצה כדי לייבש אותה מבפנים.

תנועות כ'שלום עכשיו' וגוש אמונים, שפעלו מחוץ למפלגות, הרי הצליחו לשנות את סדר היום של החברה.

לשתי התנועות היתה השפעה מכיוון שהן עבדו בשיתוף עם נציגיהן בזירה הפוליטית. הן הצליחו להכניס את אנשים לכנסת, ואלה שירתו את הרעיון שבשמו נבחרו ואת צרכיהן של התנועות שמצידן גיבו ותמכו בנציגיהן.

בארגונים המכוונים חברתיים, הסיפור הוא שונה. התפתח מאבק בין שלושת מרכיבי השמאל החברתי - המפלגות, האיגודים המקצועיים והארגונים. זה הוביל למאבק של חלק מהעמותות בהסתדרות, לכאורה בשם העובדים החלשים. דוגמא נוספת היא מאבק הקרקעות שבו שירתו - אולי בתום לב - חלק מהארגונים את האינטרסים של ההון תוך החלשת הפוליטיקה ופגיעה בפריפריה הקיבוצית בשם המאבק בקיבוצי המרכז. הבאנו להעלמות ולהיאלמות נציגים פוליטיים של השמאל החברתי ואז נעשינו לעוד יותר אימפוטנטים.

עם נצחונם של עמיר פרץ, הוא חזר בו מהרבה הצהרות חברתיות לוחמניות כדי להגיע את "השווקים". אולי התשובה האמיתית היא דווקא החרפת המאבק, כפי שעשו הפנתרים?

לכל אחד יש תפקיד חשוב ושונה בעשייה החברתית. יש קשת של אפשרויות פעולה.

בין פנתרות לפעולה פוליטית

ראיון עם יובל אלבשן

לפני כחודש, בראיון לעיתון 'הארץ', יצא יובל אלבשן בשצף קצף כנגד הארגונים החברתיים ועורר סערה גדולה ב'שולית' החברתית. אלבשן התקיף בעיקר את חוסר האפקטיביות הפוליטית של החברה האזרחית, הוא טען כי עדיף לפעול למען צדק חברתי מתוך הפוליטיקה ולא מחוצה לה. כמסקנה מכך הוא החליט להצטרף ל'עם אחד' ובהמשך למפלגת העבודה ולהתמודד מטעמה על מקום בכנסת. היציאה הזו מן הארון התקבלה בביקורת גדולה בקרב הארגונים החברתיים שבמשך שנים רבות היה אלבשן מנציגיהם הבולטים.

למה לקח לך כל כך הרבה שנים לגלות ש"הכל פוליטיקה"?

יש משהו משכר בפעילות הארגונים החברתיים. אתה תמיד נמצא בעמדה עדיפה על הפוליטיקה בתקשורת ובציבוריות; אתה נחשב ל"נקי" ונטול אינטרסים אל מול הפוליטיקאי המושחת. קל להתאהב בעמדה הזאת ולחשוב שאתה מצליח לחולל דרכה את השינוי המיוחל. אלא שכבר לפני ארבע שנים הבנתי שחוסר האונים מובנה בחברה האזרחית. לפועלים באמצעותה יש יכולת שינוי בנושאים שוליים, אבל לא להפוך את השיטה על פיה.

לפני ארבע שנים הקמנו, קבוצת חברים, את התנועה לשוויון חברתי (ת"ש"ח) במגמה להפכה למפלגה וכדי לצאת ממלכודת החברה האזרחית. נכשלנו משום שהיינו בוסריים ותמימים לחשוב שניתן להקים מפלגה חדשה יש מאין, ללא מקורות כספיים